

עין משפט  
גר מצורה

לו א מיי פיו מהל  
פסול המוקדשין  
הלכה טו והל' ה':  
לו ב מיי של הל' והל'  
י רה' טו ופ' מהל'  
ק"פ הלכה ט:  
ל"ג מיי פ"ג מהל' ק"פ  
הלכה ד'  
ל"ג ד מיי של הלכה ה':  
ב ה ר מיי של הל' ו:  
מ"א ז ה מיי של הל' ו:  
מ"ב ט מיי של הלכה ה':

# צח:

# מי שהיה פרק תשיעי פסחים

# מסורת הש"ס

והא קא מיייתי קדשים לביית הפסול. לר"ש קא פריך דממעט בזמן אכילת הבשר ושורפו לנותר עד בקר שלא דקין משום ספק פסח והל"ז ירעו שד"ן הצבור לשני ימים ולילה אחד: מביאין קדשים לביית הפסול. למעט בזמן אכילתו מוטב מלמתקן לרעייה: ישמעו זצ"ל.

והא קא מיייתי קדשים לביית הפסול רבי שמעון למעמיה דאמר מביאין קדשים לביית הפסול דר' תנן אשם שנתערב בשלמים רבי שמעון אומר ישחטו בצפון ויאכלו בחומר שבהן אמרו לו "אין מביאין קדשים לביית הפסול ורבנן היכי עבדינן אמר רבא ג' גמיתין לו עד שיוממו ויביא בהמה שמינה ולימא כל היכא דאיתיה לפסח תחול עליה דהאי ואכיל להו בתורת כבוד בעל מום: ברתנא" חבורה שאבד פסחה ואמרו לאחד צא ובקש ושחטו עלינו והלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו אם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והם אוכלין עמו משלו ואם שלחן נשחט ראשון הם אוכלין מושלחן והוא אוכל משלו ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הוא אוכל משלו והם אינם אוכלין עמו ושלחן יצא לביית השריפה ופטורין מלעשות פסח ופטורין מלעשות שני יאמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי הלך ומצא ושחט והן לקחו ושחטו אם שלחן נשחט ראשון הן אוכלין מושלחן והוא אוכל משלו ואם שלחן נשחט ראשון ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הן אוכלין משלחן ומפטורין מלעשות פסח שני יאמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי לעיל א (פס): סכה לפני ויקרא חייבין לעשות פסח שני:

הדרן עלך מי שהיה הוא אוכל משלו והן אוכלין משלחן ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הן אוכלין משלחן והוא אוכל משלו ואם שלחן נשחט ראשון ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הוא אוכל משלו והם אינם אוכלין עמו ושלחן יצא לביית השריפה ופטורין מלעשות פסח שני יאמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי לעיל א (פס): סכה לפני ויקרא חייבין לעשות פסח שני:

הדרן עלך מי שהיה הוא אוכל משלו והן אוכלין משלחן ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הן אוכלין משלחן ומפטורין מלעשות פסח שני יאמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי לעיל א (פס): סכה לפני ויקרא חייבין לעשות פסח שני:

הדרן עלך מי שהיה הוא אוכל משלו והן אוכלין משלחן ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הן אוכלין משלחן ומפטורין מלעשות פסח שני יאמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי לעיל א (פס): סכה לפני ויקרא חייבין לעשות פסח שני:

ואחד מוזי צא לו אלל ז: וכן הס אומרים. לזאתו יחד הצא אללן: אם שלחן הוא פסח זה. שמשכנו אליו יפה צירינו את שלחן שמוך ידך משלך והימנה עמנו על שלחן ואם שלחן הוא פסח זה הרי אתה עליו ודינו משוכות משלנו ויהא לזני חבורה האחרת ומנמינו על זה שלך נמלא אם החליפו הרי זה ומשלחן כל חבורה וחבורה משלחן ומנמינו על אותו צבירו וכן בני חבורה השניה אומרים ליהודי הצא אללן. ועל כרמינו לך ידך אחד מאלו לזאב אללן אזל ומנמינו עמהן ולא אומרין ימשכו אליו משלחן ככל מקום שהוא ואילו משלחן ויחזרו ומנמינו אליו על האחד ואילו על האחד משום דאמרין צברייתא צנמ' צין לרבי יהודה צין לר' יוסי אסור לימשך כל בני חבורה מן הפסח להניחו צלא צעלים ועכשיו כשהאחד מצני החבורה זו צא אלל החבורה האחרת ממה נפשך אין כאן פסח צלא צעלים אם יפה צירכו הרי כל חבורה עליו חוק מן האחד שפירש מהן ומשך ידו ואם זה הוא החליפו הרי הלך אחד מהם עם חבורה האחרת וכשמשכו הנתמרים את ידיהן מנמינו נשאר הוא עליו: וכן חמש חבורות של חמש חמש. צני אלל שנתערבו פסחיהם כל חבורה וחבורה מושכים להם א' מן הפסחים וממש אנשים שצבול חבורה וחבורה מתמלקין לתמשה פסחים שחם החליפו לא יפה כלן פסח שלל יפה אחד מצעליו הראשונים עליו: וכן הס אומרים. כשנעשו עתה חבורות חדשים אומרים הארבעה לאחד חם שלך הוא פסח זה ידי ארבעתינו משוכין מארבעה פסחיו ככל מקום שהן וימנמינו עמך וכן הן חוזרין ואומרים לשני וכן הארבעה לל א' שצבורה וכן כל חבורה וחבורה: ששעצרו פסחיהן ראובן ושמעון שנתערבו פסחיהן ראובן מושך לו אחד ושמעון מושך לו אחד ראוהן הולך ומנמינו עמנו את לי מן השוק ואומר כל מקום שהוא פסח שלי הרי אתה נמנה עליו שמעון ומנמינו עמנו את יהודה מן השוק דעכשיו ירו גנים על כל אחד של מקום שהוא: זה צא אלל זה. ראובן וצא אלל וכן אומר ראובן ליהודה הנשאר על פסח צבירי לו שמעון אם שלך הוא פסח זה סיפה צירי לו שמעון מחלה הרי ידי משוכות משלי והריני נמנה עמך על זה חם שלי הוא פסח זה שלא כיווננו לצרר מחלה יפה ואין זה פסח שנימנינו עליו עם שמעון הרי ידי משוכות משלך והמנמינו על זה. ולכך הוצרך כל אחד להמנמינו אחד מן השוק שחם צלא להמנמינו כשהן ימדין ולומר חם שלי הוא פסח זה ושלך שלך הרי יפה צירינו ואם לאו הריני מושך משלי ומנמינו על שלך נמנא כשהוא נמשך משלנו הרי הוא מניח פסחו ממות שהוא כלומר צלא צעלים שעדיין לא נמנה אחר עליו

ואפי' לר' יוסי לי זה הוא ליכא למימר שימנה כל א' על של חבירו קודם שמשך משלו דהמנמינו על שני פסחים אין זה מנין: גמ' מכאן

והא קא מיייתי קדשים לביית הפסול רבי שמעון למעמיה דאמר מביאין קדשים לביית הפסול רבי שמעון אומר ישחטו בצפון ויאכלו בחומר שבהן אמרו לו "אין מביאין קדשים לביית הפסול ורבנן היכי עבדינן אמר רבא ג' גמיתין לו עד שיוממו ויביא בהמה שמינה ולימא כל היכא דאיתיה לפסח תחול עליה דהאי ואכיל להו בתורת כבוד בעל מום: ברתנא" חבורה שאבד פסחה ואמרו לאחד צא ובקש ושחטו עלינו והלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו אם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והם אוכלין עמו משלו ואם שלחן נשחט ראשון הם אוכלין מושלחן והוא אוכל משלו ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הוא אוכל משלו והם אינם אוכלין עמו ושלחן יצא לביית השריפה ופטורין מלעשות פסח ופטורין מלעשות שני יאמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי לעיל א (פס): סכה לפני ויקרא חייבין לעשות פסח שני:

הדרן עלך מי שהיה הוא אוכל משלו והן אוכלין משלחן ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הן אוכלין משלחן ומפטורין מלעשות פסח שני יאמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי לעיל א (פס): סכה לפני ויקרא חייבין לעשות פסח שני:

הדרן עלך מי שהיה הוא אוכל משלו והן אוכלין משלחן ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הן אוכלין משלחן ומפטורין מלעשות פסח שני יאמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי לעיל א (פס): סכה לפני ויקרא חייבין לעשות פסח שני:

הדרן עלך מי שהיה הוא אוכל משלו והן אוכלין משלחן ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הן אוכלין משלחן ומפטורין מלעשות פסח שני יאמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי לעיל א (פס): סכה לפני ויקרא חייבין לעשות פסח שני:

## הנהגות מהר"ב רישבורג

א] חס' ד'ה ופטורין וכו' דלא נמי לזה דלאחר לעיל וכו'. ג' ע' מהרש"א ונחמ' פ"ג מהלכות ק"פ הלכה ד' והל"ג לא ראה:

## מוקף רש"י

ריאכלו בחומר שבהן. לזני כהונם ובעניה ליום ולילה כדון אשם, ובעל השלמים ילף ידי שלמים, שחט כל אחד יקרב למי שהוא (ובחוס' טה'). לביית הפסול. שמשכו בזמן אכילת שלמים ומנמינו לפי טומא, אלל ירעו וימכרו (טו). והם אוכלין עמו משלחו. שחט עשאוהו שאלה לשוחט, ותלמן פסול הדרין עלך מי שהיה

## רבינו הגנאל

ואקשינן והא קא מיייתי קדשים לביית הפסול שד"ן המכור והאכל שני ימים ולילה אחד. רבותין בפ' איהו מקומן של בובחוס. והפסח אינו נאכל אלא בלילה, ומותר הפסח נמי אינו נאכל אלא ליום ולילה כמו שאמרנו בספר שקודם זה. ויכון שאתה אוכל המכור בקדושת פסח אתה גורם לו להפסל הנותר בבקר כדון הפסח והוא כשר עריין עד יום שלישי, וזה הוא וכו' מביאין קדשים כי היא גונאת לביית הפסול, דתני בובחוס (פ"ג) (ט"ח) אשם שנתערב בשלמים רבי שפטון אומי שניהם ישחטו בעצמן ויאכלו כחומר שבהן, אמרו לו אין מביאין קדשים לביית הפסול. אלא רבנן היכי עבדינן אמר רבא ממתין להם עד שיוממו ומביא בהמה שמינה ומביא הרי דאיתיה לפסח תחול קדושתיה עליה דהאי, ואכיל להו בתורת חבורה.

ברתנא" חבורה שאבד פסחה ואמרו לאחד צא ובקש ושחטו עלינו והלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו אם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והם אוכלין עמו משלו ואם שלחן נשחט ראשון הם אוכלין מושלחן והוא אוכל משלו ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הוא אוכל משלו והם אינם אוכלין עמו ושלחן יצא לביית השריפה ופטורין מלעשות פסח ופטורין מלעשות שני יאמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי לעיל א (פס): סכה לפני ויקרא חייבין לעשות פסח שני:

## מי שהיה פרק תשיעי פסחים

א) מס' ד"א וז"א פ"א  
 ב) [מספחה פ"א הי"א]  
 ג) [גמלי' גמ' ד' גמ' ד']  
 ד) ע"י כסף משנה פ"א  
 ה) הלכה מ' סוף ק"א ד"ה  
 ו) גמ' ד' הי"א ל"ג ע"י  
 ז) כן דעת המוספות  
 ח) רמב"ם ז"ל, ו' מספחה  
 ט) פ"א הי"א ח' ט"ז ונחם  
 ק) ע"י פ"א ג' מס' ט"ז ע"י מס' ט"ז

**הגהות הב"ח**  
 א) רמב"ם ד"ה ג' ד"א כ"כ  
 ב) וז"א וז"א רבות צ"ל  
 ג) מס' ד' מס' מ"ה נ"ב  
 ד) שמונת עשרה וז"א נ"ב

### רבינו הנגאל

מבאן אמרו יפה שהקיה לחכמים ק"ו לפשיט. ונראה גם אה"ל מרשי תבס יחשב אותם שפתו נכון. ש"י הברות שנתרבו פסחיהם אלו מושפין להם אחד וכו'. פ"א בני הברות וזו שפ"ט (לו) [נחם] כ"כ אחד וכו'. חבורה האחרת מושפין להם הכסף האחר, אחד מבני חבורה זו בא ונמנה עם בני חבורה האחרת ואחר מבני חבורה האחרת בא לו ונמנה עם בני חבורה זו. וכן הן אומרים, אם זה הפסח שלנו הוא משלך ונמנית על שלנו. ואם זה הפסח הוא שפתו לחבורתי ויש לך חלק בכללם הרי הוא לך (וידין) ויבנו שפוחות מושפין ונבנית על ש"ך. ולמה צריכים אנו לך, מפני שאנו צריכים להותיב על שמנתו עיקר על אותו הפסח מתחלה היה מנוי גם כשש עיקר וינחה אחרים עמו. וכן עזר בני חבורה האחרת, כאשר פושטו משה האחרת כן פושטו השנה. וכן חשב הברות של חמשה חמשה ושל עשרה עשרה מנשיין להם אחד פסח וכן אומרים ופשוטה היא. שנים שנחברו פסחיהן זה מושך לו כבש אחד זה מושך לו כבש אחד, זה מנחה מעו אחד מן השוק על פסחו, זה מנחה מעו אחד על פסחו אחר מן השוק. נמצאו בכל פסח שנים שנים, זה ראשון שהפריש אותו הכסף שנחבר לפסחו מניח אותו הכסף משך לעצמו זרע שמיארו מן השוק ומנחה מעו שלי, והולך אצל שמשך אותו הכסף השני, וגם הוא עשה כמשה חבורו. וכן הן אומרים, אם שלי הפסח היה ידך משוכות

**מבאן אמרו.** מפני דבר כזה אמרו יפה שתיקה כו' שאילו אמרו ואמרו **השני אין לו תמנה לא אמר ולא אמרו שניהן ראויין זה אוכל משלו כו' לימא ממני.** דקמני שנים שנחברו פסחיהן כו' : **ולא כו' יודו.** דבעי שיהא א' מבני חבורה הראשונה קיים עליו דהא דלאי אומן שנים שהביאו מן השוק אינן חשובין מבני חבורה והאילו ולא היו נשעית לקחתו. ועל כרחין רבי יהודה אפני שעת לקחתו קפיד דאי אמנוין חמר הכי כגי מאי איכא בין דידיה לדידי יוסי ומנלל שאם החולפו נשעת שמיטה על ידי התנאי והמשמע אין אחד מן הראשונים קיים עליו וישא דקמני דבעינן שהחולפו מכל חבורה לכל הפסח טעמא משום דבעי אמנוי ומימר אש שלך הוא הפסח הזה ידיו משוכות משלנו ומנויני על שלך ואם לאו לאיכא חד מצעלויה התם מלא קא ממני עליה והיאך יכולין לומר ומנויני על זה בלא רשות בעליו: **ואם ימעט** משמע אם לכו מתמעטין ומפסין ובלאם שיהא אחד מבני חבורה קיים ודלם ימעט משמע שיש שיר: **כמוס שהוא.** בלא בעלים ואם

לכו כוון לימשך ימנו עליו אחרים תמנה אבל לבני חבורה הראשונה לא קפיד קרא: **כיון דאמר ר' יהודה.** דפרקינן לעיל (ד' ס"ג). מפעקרא לאימנוי אחרינא עליה קאי ואפילו אין שם מעריכות הלכך זה האם מן השוק ומנחה עליו בכל מקום שהוא הוא ליה אחד מבני חבורה הראשונה: **מפני נמי דייקא.** דר"י יודו היא: **תנשא ארבעה לא.** תנשא חבורות שיש בהן אחת של ארבעה אנשים ואין בה כדי לתת חלק אחד לכל פסח ופסח לא שרי ממני: **מ"ט לאו משום** דלא פש אחד מבני חבורה נגיס. שאם נחמלפו פסחן של אלו לאותה חבורה שנתחדשה אחרי כן שש ארבעה שנתחדשו וזמאתה על ארבעה לא ה' בה לדידי יוסי טעמא משום דלדין אחד מצעלויה שיימנה בו את האחרון אבל לחבורה הראשונה נשעת לקחה לא קפיד אפילו איכא בה חבורה של ד' נמי איכא תקנתא שימנו מן השוק אחד מעמין בכל מקום שהוא פסחן ומנחה עליו חמשה אנשים כדי לחלק אחד לכל פסח ופסח אלא שמעט מינה לבני חבורה קפיד:

מבאן אמרו יפה שהקיה לחכמים ק"ו לפשיט. ונראה גם אה"ל מרשי תבס יחשב אותם שפתו נכון. ש"י הברות שנתרבו פסחיהם אלו מושפין להם אחד וכו'. פ"א בני הברות וזו שפ"ט (לו) [נחם] כ"כ אחד וכו'. חבורה האחרת מושפין להם הכסף האחר, אחד מבני חבורה זו בא ונמנה עם בני חבורה האחרת ואחר מבני חבורה האחרת בא לו ונמנה עם בני חבורה זו. וכן הן אומרים, אם זה הפסח שלנו הוא משלך ונמנית על שלנו. ואם זה הפסח הוא שפתו לחבורתי ויש לך חלק בכללם הרי הוא לך (וידין) ויבנו שפוחות מושפין ונבנית על ש"ך. ולמה צריכים אנו לך, מפני שאנו צריכים להותיב על שמנתו עיקר על אותו הפסח מתחלה היה מנוי גם כשש עיקר וינחה אחרים עמו. וכן עזר בני חבורה האחרת, כאשר פושטו משה האחרת כן פושטו השנה. וכן חשב הברות של חמשה חמשה ושל עשרה עשרה מנשיין להם אחד פסח וכן אומרים ופשוטה היא. שנים שנחברו פסחיהן זה מושך לו כבש אחד זה מושך לו כבש אחד, זה מנחה מעו אחד מן השוק על פסחו, זה מנחה מעו אחד על פסחו אחר מן השוק. נמצאו בכל פסח שנים שנים, זה ראשון שהפריש אותו הכסף שנחבר לפסחו מניח אותו הכסף משך לעצמו זרע שמיארו מן השוק ומנחה מעו שלי, והולך אצל שמשך אותו הכסף השני, וגם הוא עשה כמשה חבורו. וכן הן אומרים, אם שלי הפסח היה ידך משוכות

**הגהות הנגאל**  
 א) רמב"ם ד"ה ג' ד"א כ"כ  
 ב) וז"א וז"א רבות צ"ל  
 ג) מס' ד' מס' מ"ה נ"ב  
 ד) שמונת עשרה וז"א נ"ב

### רבינו הנגאל

מבאן אמרו יפה שהקיה לחכמים ק"ו לפשיט. ונראה גם אה"ל מרשי תבס יחשב אותם שפתו נכון. ש"י הברות שנתרבו פסחיהם אלו מושפין להם אחד וכו'. פ"א בני הברות וזו שפ"ט (לו) [נחם] כ"כ אחד וכו'. חבורה האחרת מושפין להם הכסף האחר, אחד מבני חבורה זו בא ונמנה עם בני חבורה האחרת ואחר מבני חבורה האחרת בא לו ונמנה עם בני חבורה זו. וכן הן אומרים, אם זה הפסח שלנו הוא משלך ונמנית על שלנו. ואם זה הפסח הוא שפתו לחבורתי ויש לך חלק בכללם הרי הוא לך (וידין) ויבנו שפוחות מושפין ונבנית על ש"ך. ולמה צריכים אנו לך, מפני שאנו צריכים להותיב על שמנתו עיקר על אותו הפסח מתחלה היה מנוי גם כשש עיקר וינחה אחרים עמו. וכן עזר בני חבורה האחרת, כאשר פושטו משה האחרת כן פושטו השנה. וכן חשב הברות של חמשה חמשה ושל עשרה עשרה מנשיין להם אחד פסח וכן אומרים ופשוטה היא. שנים שנחברו פסחיהן זה מושך לו כבש אחד זה מושך לו כבש אחד, זה מנחה מעו אחד מן השוק על פסחו, זה מנחה מעו אחד על פסחו אחר מן השוק. נמצאו בכל פסח שנים שנים, זה ראשון שהפריש אותו הכסף שנחבר לפסחו מניח אותו הכסף משך לעצמו זרע שמיארו מן השוק ומנחה מעו שלי, והולך אצל שמשך אותו הכסף השני, וגם הוא עשה כמשה חבורו. וכן הן אומרים, אם שלי הפסח היה ידך משוכות

**הדרן עלך מי שהיה תמא וסליקא לה פסח שני פסקי הלכות פסח שני בקצרה**

**בתיב** חבורה איש איש כי יהיה תמא נפש או בדך רחוקה לסם או לרועיתם ועשה פסח לה' כחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים ישאו אותו וגו' ככל חקת הפסח ישאו אותו. ושנינו שאף כל אונם נמשמע שאם נחאם או שגג בראשון ישעשה בשני אלא שטמא ודך רחוקה פטורין מן הכרת אפילו ביום שני ושאר אונסין בראשון אם היד בשני חייב כרת. אבל היד בראשון בלא שום אונס ושגגה אפילו נחאם בשני חייב כרת: אחיה דרך רחוקה מי שהיה בניו וזין ירושלים יום י"ד עם עליית השמש ט"ו מיל או יותר היה פחות מזה ולא הגיע לירושלים מפני שעכבזה בנמנות או שהיה צירושלים והיה חולה בגלגלו ולא הגיע לעזרה עד שעבר זמן הקרבה הרי זה אונס ואינו בדרך רחוקה. היה חבוש ביד ישראל חוץ לחומת ירושלים והצטווה ללכת לערב שוחטין עליו אבל נחשב ביד נכרים אין שוחטין עליו עד שיאז ואם שחטו עליו ויזא הרי זה אוכל. שחטו עליו ולא יזא כוון יזים חצות מדות ויולדות ובעלי מדות אבל הנוגע בגולה ושרך הדם נטמאו בנות ואינן יכולין ללכוד פטורין מפסח שני וכן כל מי שהיה ראוי בשעת שחיטה ורחיקה ונדחה אחר כך פטור מפסח שני. תמא שיכול להטור בפסח ראשון ולא טובל ושחטו בזה הפסח וכן הערל של מל בראשון הרי זה היד בראשון: ואחרי תמא נדחה לפסח שני כוון יזים חצות מדות ויולדות ובעלי מדות אבל הנוגע בגולה ושרך הדם נטמאו ביום י"ד הרי זה טובל ושוחטין עליו אחר שיטבול ואוכל לערב. וזו שראה צ' רחיות וטבל בשביעי שוחטין עליו ואוכל לערב וכן שומרת יום כנגד יום ואם ראו אחר זריקת הדם פטורין מפסח שני ואין שוחטין על הנדה בשביעי שלה: תמא מת שחל ז' שלו בצ"פ אף על פי שהחה עליו וטבל ורזאי ללכוד קדשים לערב אין שוחטין עליו ונדחה לשני דכ"ה שנטמא בטומאת מת שהגיר מגלה עליהן אבל בטומאת מת שאין הגיר מגלה עליהן שוחטין עליו בו' שלו אחר האה ועבילה. מי שעשה פסח בחזקת שהוא טהור ואח"כ נודע לו שהיה טמא בטומאת הטהום פטור מפסח שני אבל נודע לו שנטמא בטומאת ודאי חייב בפסח שני. דכ"ה בטור אכל תמא כוון ז' טמא מת שנטמא בטומאת הטהום בשני שלו אע"פ שנועד לו אחר שעשה הפסח חייב בפסח שני שחזק הטמא תמא עד שנטהר ספק טומאת הטהום טהור לפסח: בטומאת מת אין פסחו יחידים שחטו מיעוט הצבור נדחין ולא צבור אפילו הם מחזיק קהל אין נדחין שאם היה בפסח ראשון רוב הקהל או הטהום או כלי השרת טמאים בטומאת מת עושין הפסח הטמאים עם הטהורים בטומאת אפילו היה צבור הטמאים רק א' [עורף]. היו מחזיק על מחזה כוון עושין בראשון והטהורים עושין לעצמן שטרה ומטמא לעצמן בטומאה. היו הגשים משלימין לרוב טהורים הטהורים עושין הראשון והטמאין אין עושין לא הראשון ולא השני. היו רוב הקהל טמאים בשאר טומאות ומעוטן טמא מת אומן טמא מת אין עושין לא בראשון לפי שהן מיעוט וגם שני אין עושין

**רבינו הנגאל**  
 א) רמב"ם ד"ה ג' ד"א כ"כ  
 ב) וז"א וז"א רבות צ"ל  
 ג) מס' ד' מס' מ"ה נ"ב  
 ד) שמונת עשרה וז"א נ"ב

### הדרן עלך מי שהיה

מבאן אמרו יפה שהקיה לחכמים ק"ו לפשיט. ונראה גם אה"ל מרשי תבס יחשב אותם שפתו נכון. ש"י הברות שנתרבו פסחיהם אלו מושפין להם אחד וכו'. פ"א בני הברות וזו שפ"ט (לו) [נחם] כ"כ אחד וכו'. חבורה האחרת מושפין להם הכסף האחר, אחד מבני חבורה זו בא ונמנה עם בני חבורה האחרת ואחר מבני חבורה האחרת בא לו ונמנה עם בני חבורה זו. וכן הן אומרים, אם זה הפסח שלנו הוא משלך ונמנית על שלנו. ואם זה הפסח הוא שפתו לחבורתי ויש לך חלק בכללם הרי הוא לך (וידין) ויבנו שפוחות מושפין ונבנית על ש"ך. ולמה צריכים אנו לך, מפני שאנו צריכים להותיב על שמנתו עיקר על אותו הפסח מתחלה היה מנוי גם כשש עיקר וינחה אחרים עמו. וכן עזר בני חבורה האחרת, כאשר פושטו משה האחרת כן פושטו השנה. וכן חשב הברות של חמשה חמשה ושל עשרה עשרה מנשיין להם אחד פסח וכן אומרים ופשוטה היא. שנים שנחברו פסחיהן זה מושך לו כבש אחד זה מושך לו כבש אחד, זה מנחה מעו אחד מן השוק על פסחו, זה מנחה מעו אחד על פסחו אחר מן השוק. נמצאו בכל פסח שנים שנים, זה ראשון שהפריש אותו הכסף שנחבר לפסחו מניח אותו הכסף משך לעצמו זרע שמיארו מן השוק ומנחה מעו שלי, והולך אצל שמשך אותו הכסף השני, וגם הוא עשה כמשה חבורו. וכן הן אומרים, אם שלי הפסח היה ידך משוכות

א א מ"ו פ"ו מהל' מנה  
הלכה י' סגמ טעין מה  
טושי' א"ת ק"י תע  
טעף א'  
ב ב מ"י ט"ז טור ש"ע  
א"ת סימן טענ' טעף א'  
ג ג מ"י פ"ו מהל' מנה  
הלכה ח סגמ טעין מה  
טושי' א"ת סימן טענ'  
טעף ג טענ' טענ':  
ד ד מ"י ט"ז טענ' טענ'  
טושי' א"ת טענ' טענ'  
טעף ג טענ' טענ':  
ה ה מ"י ט"ז טענ' טענ'  
ה"ד ופ"ו מהל' ט"ז טענ'  
ה"ד סגמ טעין טענ' טענ'  
טע טושי' א"ת טענ' טענ'  
טעף ג ופ"ו מהל' טענ' טענ':

**תוספות אחרים מערבי פסחים נמצאים בכפר רב מרדכי**  
**ערב פסחים.** אי גרסינן ערבי יומא א' ואי גרסינן ערב ג' ה"ק  
ערב ששומטין בו י"ט פסחים א"י ערב פסח  
ראשון ושני: **א** יאב"ל ארם. פירוש אפילו התפלל ומשום מנה  
כדאמרין צמ"י דבלא התפלל תפלת  
מנחה אפילו בשאר ימות השנה אסור  
כדמתן צ"ק דשבת (ד' ט:.) וא"ת ומה  
לא יאכל אי מנה אפילו קודם נמי  
אסור כדאמרין צירושלמי כל האוכל  
מנה צערב הפסח כאלו צועל ארוסמו  
בבית חמיו ואי צמייני תרגימא הא  
אמר בגמרא (ד' ק:.) אכל מצעול הוא  
צמייני תרגימא וי"ל דאיידי צממא  
עשריה דלא אסר צירושלמי אלא  
צממא הראיה לנאח בה חובתו ואוכלה  
קודם זמנה אכל מנה עשריה שריא  
וכן היה נוהג ר"ת א'

**ערב פסחים** א"כ סמוך למנחה לא יאכל  
אדם יעד שתחשך יאפילו  
עני שבישראל לא יאכל עד שיכב דולא  
יפחתו לו מארבע כוסות של יין ואפילו מן  
התמחוי: **ג** מאי איריא ערבי פסחים אפי'  
ערבי שבתות וימים טובים נמי דתניא לא  
יאכל אדם בערבי שבתות וימים טובים מן  
המנחה ולמעלה כדי שיכנס לשבת כשהוא  
תאוה דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר יאכל  
והולך עד שתחשך אומר רב הונא לא צריכא  
אלא לר' יוסי דאמר אוכל והולך עד שתחשך  
הני מילי בערבי שבתות וימים טובים אבל  
בערב הפסח משום חיובא דמצה מודה רב  
פפא אמר אפילו תימא רבי יהודה התם  
בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה  
ולמעלה הוא דאסיר סמוך למנחה שרי אבל  
בערב הפסח אפילו סמוך למנחה נמי  
אסור ובערב שבת סמוך למנחה שרי  
והתניא לא יאכל אדם בערב שבת וימים  
טובים מתשע שעות ולמעלה כדי שיכנס  
לשבת כשהוא תאוה דברי רבי יהודה  
רבי יוסי אומר אוכל והולך עד שתחשך  
אמר מר זוטרא י"מאן לויא לן דמתרצתא היא  
דילמא

**ערב פסחים סמוך למנחה.** קודם למנחה מעט: לא יאכל כדי  
שיאכל מנה של מצוה למיאזון משום הידור מצוה: **ואפילו**  
**עני שבישראל לא יאכל** צלילי פסחים עד שיכב כדרך בני מורין (א)  
זכר לחירות צמטה ועל השלחן: **ארבע כוסות.** כנגד ארבעה לשוני  
גאולה האמורים בגלות מצרים והואלמתי  
אחסי והללתי אתכם וגאלתי אתכם  
ולקחתי אתכם בצרפת וארצא: **ואפי'**  
מתפרנס מתמחיו של דקה דהיינו  
עני שבניי דתני במסכת פאה  
(פ"ח מ"ו) מי שיש לו מוון צ' סעודות  
לא יטול מן התמחוי: **גב' כשהוא**  
**סאור.** ולא תצא סעודת שבת על  
השועב: לא לויאל. דקמתי ערב  
פסחים לא יאכל עד שתחשך אלא  
לרבי יוסי דאמר הולך ויאכל עד  
שתחשך: **אפילו סימא.** מתני' נמי  
רבי יהודה היא וצדין הוא דלמינא  
ערבי פסחים לרביי סמוך למנחה:  
**משעשע שעות.** היינו סמוך למנחה:  
מששעתא

**מוסף תוספות**  
א. ורדוא לומר ערב פסח  
שבכל שנה ושנה מוס'  
ר"ס. ב. [וכן] פירוש  
הקונטרס דלא גרסינן  
ערבי אלא דדוקא  
גבי שבתות וירוש' שהן  
הרבה בשנה שרין למינא  
ערבי אבל פסח שאינו  
אלא פעם אחת בשנה לא  
שרין למינא ערבי [ו]. שם.  
ג. בערבי שבת לוחות  
שבבת שהיה עושט סעודה  
ג' במצה עשירה. מוס'  
הר"ס. ד. אלא לא  
חיישין ברי שיאכל מצה  
לתיאבון. מוס' ר"ת.  
ה. [ומן] תוספתין מחול אל  
הקורש. שם. ו. ואין זה  
עיקר הירוש' שנתני' אלא  
לא יאכל. מוס' ר"ת.  
ז. משום דענין אין לו ברים  
וכתחת אלא ספסל. שם.  
ח. ולא צריך התיבה  
הר"ס. ט. מוס' ר"ת  
ט. ולא אלא יאכל עד  
שיכב דקמתי קאי. מוס'  
שאן. י. ומה לא שחו  
אלא מיטעו. שם.  
יא. והוא נוהג מוס'ו  
לאחר שירין לתוך כוס  
ולחכי יצאו דשחו כוס  
שילמיה. שם.  
יב. ואפילו תנוקתא שם.  
יג. [אבל] התם דאיידי  
באפיה דהוה רב בימים  
טובים ניהא דנקט פסח  
משום דקאי בפסח. מוס'  
הר"ס.

**גלוין הש"ס**  
תוס' ד"ה לא יפחתו וכו'  
ואין אשתו בבבל. עין  
בבב. כ. מ"ה והמל':

**מנחה קטנה.** קודם למנחה  
מעט חצי שעה בתחלת שעה ששע  
דתני (לעיל דף ג. ט.) תמיד נשחט  
בשמנה ומחלה וקרב בששעה ומחלה  
נמצאת מנחה קטנה צט' ומחלה וסמוך  
ליה היינו חצי שעה קודם צפוק שעה  
תשיעת ותחלת שעה עשירית: לא  
יאכל אדם ו'. כדי שיאכל מנה של  
מצוה למיאזון משום הידור מצוה:  
צערביי פסחים עד שיכב כדרך בני  
מורין צמטה ועל השלחן זכר לחירות: **ולא יפחסו** לו. גבאי דקה  
המפרנסין את העניים כדתני (פאה פ"ח מ"ו) אין פוחטין לעני העובר  
ממקום בו' אלמא לישא דלא יפחסו אגבאי דקה קאי והוא הדין נמי  
אם לא יתנו לו שרין שחור בכל כמו אחריו אלא אורחא מדילתא  
נקט שרגילין ליתן לו ארבע כוסות וסדרן מפורש לפניו. ומצינו  
צב"ר (פ' פסח) רב הונא צבס רבי אבהו אמר כנגד ארבע לשוני גאולה  
האמורין בגלות מצרים והואלמתי וגאלתי ולקחתי והללתי צפ' וארצא:  
**ואפילו** הוא מתפרנס מתמחיו של דקה דהיינו עני שבניי דתני  
במסכת פאה (פ"ח מ"ו) מי שיש לו מוון שמי סעודות לא יטול מן התמחוי  
אפילו הכי אם לא נתנו לו גבאי דקה ימכור את מצונו או ליה או  
ישכר את עצמו צבביל יין לארבע כוסות: **גב' אפילו ערבי שבת**  
**סאור.** אליבא דרבי יהודה כדי שיהא קידוש וסעודת שבת חצי עליו:  
**משום חיובא דמצה.** שלא תהא נאכלת על השועב וחיובא דמצה  
ליה הראשון חובה דכתיב (שמות יג) צערב תאכלו מצוה: הכי  
גרסינן **אפילו סימא רבי יהודה הסם** מן המנחה **ולמעלה** כו'. הכי  
במילתיה דר' יהודה קמני מן המנחה ולמעלה וצמתימין תני סמוך  
למנחה: **משעשע שעות ולמעלה.** היינו חצי שעה סמוך למנחה:  
דילמא

**ערב פסחים סמוך למנחה.** קודם למנחה  
מעט חצי שעה בתחלת שעה ששע  
דתני (לעיל דף ג. ט.) תמיד נשחט  
בשמנה ומחלה וקרב בששעה ומחלה  
נמצאת מנחה קטנה צט' ומחלה וסמוך  
ליה היינו חצי שעה קודם צפוק שעה  
תשיעת ותחלת שעה עשירית: לא  
יאכל אדם ו'. כדי שיאכל מנה של  
מצוה למיאזון משום הידור מצוה:  
צערביי פסחים עד שיכב כדרך בני  
מורין צמטה ועל השלחן זכר לחירות: **ולא יפחסו** לו. גבאי דקה  
המפרנסין את העניים כדתני (פאה פ"ח מ"ו) אין פוחטין לעני העובר  
ממקום בו' אלמא לישא דלא יפחסו אגבאי דקה קאי והוא הדין נמי  
אם לא יתנו לו שרין שחור בכל כמו אחריו אלא אורחא מדילתא  
נקט שרגילין ליתן לו ארבע כוסות וסדרן מפורש לפניו. ומצינו  
צב"ר (פ' פסח) רב הונא צבס רבי אבהו אמר כנגד ארבע לשוני גאולה  
האמורין בגלות מצרים והואלמתי וגאלתי ולקחתי והללתי צפ' וארצא:  
**ואפילו** הוא מתפרנס מתמחיו של דקה דהיינו עני שבניי דתני  
במסכת פאה (פ"ח מ"ו) מי שיש לו מוון שמי סעודות לא יטול מן התמחוי  
אפילו הכי אם לא נתנו לו גבאי דקה ימכור את מצונו או ליה או  
ישכר את עצמו צבביל יין לארבע כוסות: **גב' אפילו ערבי שבת**  
**סאור.** אליבא דרבי יהודה כדי שיהא קידוש וסעודת שבת חצי עליו:  
**משום חיובא דמצה.** שלא תהא נאכלת על השועב וחיובא דמצה  
ליה הראשון חובה דכתיב (שמות יג) צערב תאכלו מצוה: הכי  
גרסינן **אפילו סימא רבי יהודה הסם** מן המנחה **ולמעלה** כו'. הכי  
במילתיה דר' יהודה קמני מן המנחה ולמעלה וצמתימין תני סמוך  
למנחה: **משעשע שעות ולמעלה.** היינו חצי שעה סמוך למנחה:  
דילמא

**ערב פסחים סמוך למנחה.** קודם למנחה  
מעט חצי שעה בתחלת שעה ששע  
דתני (לעיל דף ג. ט.) תמיד נשחט  
בשמנה ומחלה וקרב בששעה ומחלה  
נמצאת מנחה קטנה צט' ומחלה וסמוך  
ליה היינו חצי שעה קודם צפוק שעה  
תשיעת ותחלת שעה עשירית: לא  
יאכל אדם ו'. כדי שיאכל מנה של  
מצוה למיאזון משום הידור מצוה:  
צערביי פסחים עד שיכב כדרך בני  
מורין צמטה ועל השלחן זכר לחירות: **ולא יפחסו** לו. גבאי דקה  
המפרנסין את העניים כדתני (פאה פ"ח מ"ו) אין פוחטין לעני העובר  
ממקום בו' אלמא לישא דלא יפחסו אגבאי דקה קאי והוא הדין נמי  
אם לא יתנו לו שרין שחור בכל כמו אחריו אלא אורחא מדילתא  
נקט שרגילין ליתן לו ארבע כוסות וסדרן מפורש לפניו. ומצינו  
צב"ר (פ' פסח) רב הונא צבס רבי אבהו אמר כנגד ארבע לשוני גאולה  
האמורין בגלות מצרים והואלמתי וגאלתי ולקחתי והללתי צפ' וארצא:  
**ואפילו** הוא מתפרנס מתמחיו של דקה דהיינו עני שבניי דתני  
במסכת פאה (פ"ח מ"ו) מי שיש לו מוון שמי סעודות לא יטול מן התמחוי  
אפילו הכי אם לא נתנו לו גבאי דקה ימכור את מצונו או ליה או  
ישכר את עצמו צבביל יין לארבע כוסות: **גב' אפילו ערבי שבת**  
**סאור.** אליבא דרבי יהודה כדי שיהא קידוש וסעודת שבת חצי עליו:  
**משום חיובא דמצה.** שלא תהא נאכלת על השועב וחיובא דמצה  
ליה הראשון חובה דכתיב (שמות יג) צערב תאכלו מצוה: הכי  
גרסינן **אפילו סימא רבי יהודה הסם** מן המנחה **ולמעלה** כו'. הכי  
במילתיה דר' יהודה קמני מן המנחה ולמעלה וצמתימין תני סמוך  
למנחה: **משעשע שעות ולמעלה.** היינו חצי שעה סמוך למנחה:  
דילמא

**ערב פסחים סמוך למנחה.** קודם למנחה  
מעט חצי שעה בתחלת שעה ששע  
דתני (לעיל דף ג. ט.) תמיד נשחט  
בשמנה ומחלה וקרב בששעה ומחלה  
נמצאת מנחה קטנה צט' ומחלה וסמוך  
ליה היינו חצי שעה קודם צפוק שעה  
תשיעת ותחלת שעה עשירית: לא  
יאכל אדם ו'. כדי שיאכל מנה של  
מצוה למיאזון משום הידור מצוה:  
צערביי פסחים עד שיכב כדרך בני  
מורין צמטה ועל השלחן זכר לחירות: **ולא יפחסו** לו. גבאי דקה  
המפרנסין את העניים כדתני (פאה פ"ח מ"ו) אין פוחטין לעני העובר  
ממקום בו' אלמא לישא דלא יפחסו אגבאי דקה קאי והוא הדין נמי  
אם לא יתנו לו שרין שחור בכל כמו אחריו אלא אורחא מדילתא  
נקט שרגילין ליתן לו ארבע כוסות וסדרן מפורש לפניו. ומצינו  
צב"ר (פ' פסח) רב הונא צבס רבי אבהו אמר כנגד ארבע לשוני גאולה  
האמורין בגלות מצרים והואלמתי וגאלתי ולקחתי והללתי צפ' וארצא:  
**ואפילו** הוא מתפרנס מתמחיו של דקה דהיינו עני שבניי דתני  
במסכת פאה (פ"ח מ"ו) מי שיש לו מוון שמי סעודות לא יטול מן התמחוי  
אפילו הכי אם לא נתנו לו גבאי דקה ימכור את מצונו או ליה או  
ישכר את עצמו צבביל יין לארבע כוסות: **גב' אפילו ערבי שבת**  
**סאור.** אליבא דרבי יהודה כדי שיהא קידוש וסעודת שבת חצי עליו:  
**משום חיובא דמצה.** שלא תהא נאכלת על השועב וחיובא דמצה  
ליה הראשון חובה דכתיב (שמות יג) צערב תאכלו מצוה: הכי  
גרסינן **אפילו סימא רבי יהודה הסם** מן המנחה **ולמעלה** כו'. הכי  
במילתיה דר' יהודה קמני מן המנחה ולמעלה וצמתימין תני סמוך  
למנחה: **משעשע שעות ולמעלה.** היינו חצי שעה סמוך למנחה:  
דילמא

**ערב פסחים סמוך למנחה.** קודם למנחה  
מעט חצי שעה בתחלת שעה ששע  
דתני (לעיל דף ג. ט.) תמיד נשחט  
בשמנה ומחלה וקרב בששעה ומחלה  
נמצאת מנחה קטנה צט' ומחלה וסמוך  
ליה היינו חצי שעה קודם צפוק שעה  
תשיעת ותחלת שעה עשירית: לא  
יאכל אדם ו'. כדי שיאכל מנה של  
מצוה למיאזון משום הידור מצוה:  
צערביי פסחים עד שיכב כדרך בני  
מורין צמטה ועל השלחן זכר לחירות: **ולא יפחסו** לו. גבאי דקה  
המפרנסין את העניים כדתני (פאה פ"ח מ"ו) אין פוחטין לעני העובר  
ממקום בו' אלמא לישא דלא יפחסו אגבאי דקה קאי והוא הדין נמי  
אם לא יתנו לו שרין שחור בכל כמו אחריו אלא אורחא מדילתא  
נקט שרגילין ליתן לו ארבע כוסות וסדרן מפורש לפניו. ומצינו  
צב"ר (פ' פסח) רב הונא צבס רבי אבהו אמר כנגד ארבע לשוני גאולה  
האמורין בגלות מצרים והואלמתי וגאלתי ולקחתי והללתי צפ' וארצא:  
**ואפילו** הוא מתפרנס מתמחיו של דקה דהיינו עני שבניי דתני  
במסכת פאה (פ"ח מ"ו) מי שיש לו מוון שמי סעודות לא יטול מן התמחוי  
אפילו הכי אם לא נתנו לו גבאי דקה ימכור את מצונו או ליה או  
ישכר את עצמו צבביל יין לארבע כוסות: **גב' אפילו ערבי שבת**  
**סאור.** אליבא דרבי יהודה כדי שיהא קידוש וסעודת שבת חצי עליו:  
**משום חיובא דמצה.** שלא תהא נאכלת על השועב וחיובא דמצה  
ליה הראשון חובה דכתיב (שמות יג) צערב תאכלו מצוה: הכי  
גרסינן **אפילו סימא רבי יהודה הסם** מן המנחה **ולמעלה** כו'. הכי  
במילתיה דר' יהודה קמני מן המנחה ולמעלה וצמתימין תני סמוך  
למנחה: **משעשע שעות ולמעלה.** היינו חצי שעה סמוך למנחה:  
דילמא

**ערב פסחים סמוך למנחה.** קודם למנחה  
מעט חצי שעה בתחלת שעה ששע  
דתני (לעיל דף ג. ט.) תמיד נשחט  
בשמנה ומחלה וקרב בששעה ומחלה  
נמצאת מנחה קטנה צט' ומחלה וסמוך  
ליה היינו חצי שעה קודם צפוק שעה  
תשיעת ותחלת שעה עשירית: לא  
יאכל אדם ו'. כדי שיאכל מנה של  
מצוה למיאזון משום הידור מצוה:  
צערביי פסחים עד שיכב כדרך בני  
מורין צמטה ועל השלחן זכר לחירות: **ולא יפחסו** לו. גבאי דקה  
המפרנסין את העניים כדתני (פאה פ"ח מ"ו) אין פוחטין לעני העובר  
ממקום בו' אלמא לישא דלא יפחסו אגבאי דקה קאי והוא הדין נמי  
אם לא יתנו לו שרין שחור בכל כמו אחריו אלא אורחא מדילתא  
נקט שרגילין ליתן לו ארבע כוסות וסדרן מפורש לפניו. ומצינו  
צב"ר (פ' פסח) רב הונא צבס רבי אבהו אמר כנגד ארבע לשוני גאולה  
האמורין בגלות מצרים והואלמתי וגאלתי ולקחתי והללתי צפ' וארצא:  
**ואפילו** הוא מתפרנס מתמחיו של דקה דהיינו עני שבניי דתני  
במסכת פאה (פ"ח מ"ו) מי שיש לו מוון שמי סעודות לא יטול מן התמחוי  
אפילו הכי אם לא נתנו לו גבאי דקה ימכור את מצונו או ליה או  
ישכר את עצמו צבביל יין לארבע כוסות: **גב' אפילו ערבי שבת**  
**סאור.** אליבא דרבי יהודה כדי שיהא קידוש וסעודת שבת חצי עליו:  
**משום חיובא דמצה.** שלא תהא נאכלת על השועב וחיובא דמצה  
ליה הראשון חובה דכתיב (שמות יג) צערב תאכלו מצוה: הכי  
גרסינן **אפילו סימא רבי יהודה הסם** מן המנחה **ולמעלה** כו'. הכי  
במילתיה דר' יהודה קמני מן המנחה ולמעלה וצמתימין תני סמוך  
למנחה: **משעשע שעות ולמעלה.** היינו חצי שעה סמוך למנחה:  
דילמא

א) שנת קו' וש"ג,  
ב) מתוספתא דנבימא  
דפ"ה"א, ג) וליעל גט;  
ד) ע"כ,

תורה אור השלם

ו. והפולק שב מנחת  
הביתן אל בית משה  
היון ודקון נפל על המטה  
אשר אסתר עליה ויאמר  
הפולק הנה לכבוש את  
המלכה עמי בבית הדבר  
וְיָצָא מִפֶּה הַפּוֹלֵק וַיָּבֵי יָדָן  
חָפֵץ: אהרן ז' ח

הגהות הב"ח

א) רשב"ל ד"ה מפסיקין  
וכי עד שמחשן לרי יהודה  
כ"ל ז' ויפת אפילו ממק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה סבלל ודייק  
מדפסיקין אין מפסיקין  
וכי דבב"ש שרי ויהי אפי'  
לבתחילת קשה לו הא  
ר"י אמר דאין מפסיקין  
אפי' אחר שמחשן דלמחל  
אסור קודם קידוש דמ"מ  
אין מפסיקין ו"ע:

מוסף תוספות

- א. אפי' כרי יהודה מוס'  
שאלן ב כל שכן דאין  
מפסיקין מוס' ר"ס.  
ג. גב אין הלכה לא כרי  
יהודה ולא כרי יוסי מוס'  
שאלן ד. אחרת. שם.  
ה. ולשטן פסח. שם.  
ו. וקשה דלכאורה משמע  
בשפתיה דרשי מחלוקת  
הם, דפליגי בהחלטה  
ופליגי בהפסקה. תוס'  
ר"ס. ז. כחברי רבינו  
יחיאל. שם. ח. י"ל.  
כ'מור כיון שאתה כרעס.  
שם.

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

ק.

עין משפט  
גד מצוה

ו א מ' פכ"ט מהלכות  
שבת הלכה י' סמג  
עשין כט טו"ש פ"ח  
סמג רע"ג טפ"ד ד:

רבינו הגאון

ושקלין ושרין ואוקמה  
רב הונא למתני' כרבי יוסי,  
ובערב הפסח משום חובא  
דמצוה אסור למיכל מן  
המנחה ולמטלה, ומודה  
ליה לרבי יהודה בערב  
הפסח. והא דאמר ר'  
יוחנן הלכה כרבי יהודה  
בערב הפסח וחלכה כרבי  
יוסי בערבי שבתות ובערבי  
יומים טובים. אוקימה  
להפסקה. דהתיא מפסיקין  
לשבת, ונקריין את השולחן  
ומקדישין ומברכין ברכת  
המוון. דברי רבי יהודה.  
רבי יוסי אומר אין  
מפסיקין, אלא גומיין  
סודותין ומברכין ברכת  
המוון ואחר כך מקדישין.  
ומעשה ברכין במילואי ור'  
יוסי ור' יהודה שריו  
מטובין בעכו וכי עד לא  
זוו משע עד שקבעו הלכה  
כרבי יוסי. אמר רב יהודה  
אמר שמואל אין הלכה לא  
כרבי יהודה ולא כרבי יוסי  
אלא פורס מפה ומקדש.

**משבשתא היא.** והכי איבעי ליה למיתני מט' שעות ומחלה ואילן:  
**וקא טא קמיה.** להך מתניתא הכי מט' שעות ולמעלה אלמא מותרתא  
**היא:** אלא מחורבא כרב הונא. ומן המנחה דקמי מתניתא קמיתא  
סמוך למנחה קאמר: **הלכה מכלל דפליגי להפסקה.** הא דא"ר ירמיה  
הל"כ כרי יהודה בערב הפסח דמשמע  
דפליגי נמי רבי יוסי בערב הפסח  
להפסקה הוא דפליגי דאם התחיל לאכול  
אף בערב הפסח אינו מפסיק אבל  
בהתחלה לרבי יוסי לאסור ומתניתין  
בהתחלה לרבי יוסי אינטרין דקמשמע  
לן דמודה רבי יוסי בערב הפסח דאין  
מתחילין: **דפניא.** דבהפסקה נמי  
פליגי: **אין הלכה כרבי יהודה.** דאמר  
מפסיקין דמשמע עקירת שולחן: **ולא**  
**כרבי יוסי.** דאמר אין מפסיקין כלל:  
**אלא פורס מפה.** על השולחן ומקדש  
היום וחזר ואוכל:

רשב"ם

**דילמא משבשתא היא.** דה"ל למיתני מט'  
שעות ומחלה ולמעלה א"נ מן המנחה  
ולמעלה כדתיבא צההיא קמיתא: **אמר**  
**מרימר.** לאו משבשתא היא: אלא  
**קשיא.** הך ברייתא בתיבתא דקתני'  
מט' ולמעלה אלמא סמוך למנחה נמי  
מפסיקין רבי יהודה בערב הפסח  
ויו"ט וילכא לאוקומי השתא מתניתין  
כרבי יהודה דמתי' שג ערבי פסחים  
דנקט צהו סמוך למנחה טפי משבשתא  
ויו"ט: **אלא מחורבא כרב הונא.** דלרבי  
יוסי אינטרין ומן המנחה דקמי הך  
ברייתא סמוך למנחה קאמר: **מכלל**  
**דפליגי רבי יוסי בסרווייהו.** אפי' בערב  
הפסח והכי מוקי למתני' כרי יוסי:  
**מכלל דפליגי להפסקה.** הא דא"ר

ירמיה הלכה כרבי יהודה בערב הפסח דמשמע דפליגי נמי רבי יוסי  
בע"פ להפסקה הוא דפליגי דאי התחיל לאכול אף בע"פ אינו מפסיק  
אלא להתחיל מודי ר' יוסי דאסור ומתני' בהתחלה ולר' יוסי אינטרין  
דקמ"ל דמודי ר' יוסי בערב הפסח דאין מתחילין: **דפניא.** דבהפסקה נמי  
פליגי: **מפסיקין לשבשתא.** אם התחיל סעודתו בהימר קודם המנחה והיה  
אוכל והולך עד שמחשן (א) אפי' לרי יהודה מפסיק סעודתו מיד כשיחשיך  
ומקדש היום: **וקדש עליהן.** שהחשיך: ה"ג בחוספתא דברכות **אמר**  
**לו רבן גמליאל לרי' יוסי בר' ר'נאן שפסיק וניחוש לדברי יהודה חזינו**  
**אמר לו כלל יוס אהה מהבב דברי' לפני יהודה ועכשיו אהה מהבב**  
**דברי' יהודה בפני הגם לכבוש את המלכה עמי בזית א"ר לא**  
**נפסיק שמה יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות אמרו**  
**לא זו משע עד שקבעו הלכה כרבי יוסי:**  
**אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה לא כרבי**  
**יהודה ולא כרבי יוסי אלא פורס מפה ומקדש**  
**איני והא אמר רב תחליפא בר אבדימי**  
**אמר שמואל כשם שמפסיקין לקידוש**  
**קד**  
נמקס עקירת שולחן לרבי יהודה: **רבי יוסי אומר אין מפסיקין.**  
וגומר כל הסעודה ומנכך צרכת המוון ואח"כ מקדש כדמוכא בצרייתא  
דלקמן (ק. ג). משמע דאין לריך לעשות סעודה א' לשם שבת א' דאי לריך  
מה לו להמתין יפסיק מיד וא"ת ואך יעשו קידוש בלא סעודה הלא  
אין קידוש אלא בנמקס סעודה וי"ל דמשיב קידוש נמקס סעודה כיון  
שמד אחר הסעודה עושה קידוש ואותה סעודה עולה לו לסעודה  
שבת כדמוכא בחוספתא דקמי בתיבתא דרבי יוסי ומורי' של שבת  
בזרכת המוון ומיהו קשה לרי' יוסי איך יעשו ד' כוסות כיון שלא יקדשו  
אלא אחר צרכת המוון ולא יעשו סעודה אחרת וי"ל דיעשו ד' כוסות  
שלא כסדר הרגילין לעשות כוס צרכת המוון תחלה ואחריו כוס של  
קידוש ויקדשו ואחריו כוס שלישי לשם נשמתה ואחריו מורו של על שבת  
רביעי הלל: **אין מפסיקין.** בהתחילו בהימר איירי דבהתחילו  
באסור מודה ר' יוסי דמפסיקין ולרבי יהודה נמי דמפסיקין היינו  
כשכבר קידש היום כדמוכא בעובדא דמייתי דקמי וקידש עליהן היום  
אלא הגיע שעת מנחה אין מפסיקין והלכה כרבי יוסי ובערבי שבתות  
ויו"ט אפי' להתחיל שרי כרי יוסי דרבי יהודה ור' יוסי הלכה כרי יוסי  
כדמוכא בעירובין (ק. טו): ובערבי פסחים אסור להתחיל ולס התחיל  
אפי' בהימר מדפסיקין בצרכת המוון דבהא פסקין כרי יהודה ומורי'  
רבינו יחיאל אומר אומר מדפסיק כרי יהודה הפסקה דהוא בעובדא מכלל  
דלכתחלה לא קי"ל כוותיה ועוד כהו צה"ג דע"ש אין להתחיל לאכול  
מן המנחה ולמעלה דאפי' ר' יוסי לא קאמר אלא דלא יפסיק אבל  
לא התחיל לא 'וע"כ ה"פ דלא קי"ל כרבי יוסי אלא להפסקה אבל לא  
להתחיל א': **שדרין מבוטין** והתיא ביהותר שהרי רבי יהודה היה  
שם. ה"ג בחוספתא אמר לו א"כ לא נפסיק וה"פ א"כ כיון שמחית א' לא  
נפסיק שמה יראו התלמידים: **אלא פורס מפה ומקדש.** פי רשב"ם  
דאית ליה לשמואל דהלכה כרי יוסי אלא שגא להחמיר על דבריו שלא  
לגמור סעודה קודם קידוש דאי לא תימא הכי שמואל דאמר כמאן  
דברייתא דקמי פורס מפה ומקדש לא מיירי בהפסקה אכילה אלא  
בבא להתחיל לאכול ובתוס' דחק דשמואל סבר כחכמים דהכי איתא  
צירושלמי רב יהודה גזס שמואל זו דברי ר' יהודה ור' יוסי אבל  
חכמים אומרים פורס מפה ומקדש וריך לדקדק כמאן הלכה דאע"ג  
דאמר ר' יוחנן לעיל הלכה כרי יוסי וזמי שהוציאוהו (ס. ד. מ): משמע  
דהלכה כרי יוחנן לגבי שמואל איכא חד לינשא דלא א"ר יוחנן ורבי נמי  
סבר לקמן (ד. קה). כשמואל וקאמר שבת קבעה נפשה ואע"ג דבשל סופרים הלך אחר המיקל היינו דוקא בשין כדאמר בפי"ק דמסכת ע"א (ד. א):

ק.